

Evaluatie 2015
‘ontwikkeling van het Ommeland ‘

Jaarplan 2016
‘ advies in beweging’

Hoeksche Waard

Evaluatie 2015 - ontwikkeling van het Ommeland

1. voorwoord
2. opdracht kwaliteitsteam, werkwijze en kaders
 - 2.1 opdracht aan het kwaliteitsteam
 - 2.2 werkwijze
 - 2.3 kaders
3. recente ontwikkelingen
 - 3.1 overdracht toetsing van provincie naar de regio
 - 3.2 toekomst nationale landschappen
4. evaluatie advisering 2015 – ‘Ontwikkeling van het Ommeland’
 - 4.1 gebiedsontwikkeling
 - 4.2 activiteiten
 - 4.3 individuele adviesaanvraag
5. conclusies en aanbevelingen

Jaarplan 2016 - advies in beweging

6. jaarplan 2016 – advies in beweging
 - 6.1 toetsing ruimtelijke kwaliteit namens provincie
 - 6.2 waardenketens: gebiedsontwikkeling noord-en zuidrand
 - 6.3 advisering uitvoeringsprogramma SOHW 2015-2018 Programma 2016
 - 6.4 Salons: agenderende en opiniërende discussies
 - 6.5 Excursies

Bijlage 1
samenstelling kwaliteitsteam

Bijlage 2
Brief provincie over de wens vanuit de regio om de toetsing van de ruimtelijke kwaliteit over te dragen aan de kwaliteitsadviseur ruimtelijke kwaliteit Hoeksche Waard. (nov 2015)

Bijlage 3 advies college rijksadviseurs over de toekomst van nationale landschappen en nationale parken (nov. 2015)

1.Voorwoord

De economie trekt weer aan, er is voelbaar nieuwe energie. In de ruimtelijke ordening uit zich dat in een aarzelend aantrekken van de bouw. Er staan landelijk en internationaal grote opgaven op touw, die ook de Hoeksche Waard raken – klimaat , energietransitie, waterveiligheid en kwaliteit, voedselveiligheid, opvang van vluchtelingen. De verhoudingen in de ruimtelijke ordening veranderen rap om particulier initiatief ruim baan te geven.

Voor het Kwaliteitsteam Hoeksche Waard betekent dit een verschuiving in haar advisering. Waar eerder op plannen werd gereageerd, of geadviseerd werd over condities voor planontwikkeling, wordt in dit jaarplan voorgesteld om naast die advisering ook anticiperend op te treden. Dit krijgt vorm door in 'salons' reflectie te organiseren rond de nieuwe grote opgaven in het Uitvoeringsprogramma, zoals de rol van ruimtelijk kwaliteit in de waardenketens en in energietransitie en door excursies te organiseren naar inspirerende voorbeelden.

In het Jaarprogramma 2016 van de SOHW is een zeer belangrijk document opgenomen, de Omgevingsagenda. Het Kwaliteitsteam denkt graag mee over de rol van ruimtelijke kwaliteit daarin. Tegelijk speelt dit jaar de concrete ambitie om de toetsende rol van de provincie over te dragen naar het Kwaliteitsteam. Daarvoor zal een procesvoorstel opgesteld worden. Kortom, er is komend jaar veel in beweging en veel te doen.

Namens het Kwaliteitsteam Hoeksche Waard,

De voorzitter

Miranda Reitsma

Januari 2016

2. Opdracht kwaliteitsteam, werkwijze en kaders

2.1 De opdracht aan de het kwaliteitsteam:

- bevordert, stimuleert en bewaakt de ruimtelijke kwaliteit;
- adviseert op interactieve wijze bij projecten en bevordert de kwaliteit van plannen;
- betreft het maatschappelijke middenveld bij het opstellen van de adviezen;
- draagt zorg voor het opstellen van eindadviezen aan het PFO Ruimte;
- heeft een signalerende functie als het gaat om nieuwe ontwikkelingen;
- stelt het jaarprogramma op en adviseert hierover aan het PFO Ruimte

2.2 Werkwijze

Het Kwaliteitsteam adviseert het bestuur van het SOHW over de wijze waarop plannen bijdragen aan de uitvoering van de Structuurvisie. Het is samengesteld uit leden van het maatschappelijke middenveld, die op persoonlijke titel hun inbreng leveren. Die inbreng bestaat uit specifieke gebiedskennis. De onafhankelijkheid is gewaarborgd omdat leden op een individuele en onafhankelijke basis hun inbreng leveren. Het advies is niet bindend voor of namens hun organisatie. Als leden adviseren over een bepaald project, kunnen zij niet als belanghebbende participeren in hetzelfde project. Deze werkwijze is vastgelegd in het reglement van orde.

De voorzitter is een professional op het vlak van ruimtelijke ordening en ontwerp. Zij bereidt de adviezen voor met een selectie van de leden van het kwaliteitsteam, die de ter zake relevante gebiedskennis inbrengen. Het concept advies wordt in de reguliere vergadering (twee maandelijks) voorgelegd aan het team als geheel, besproken, eventueel aangepast en vastgesteld. De efficiënte tijdbesteding doet zo veel mogelijk recht aan het feit dat de leden van het team onbezoldigd werken. Het team wordt ondersteund door een ambtelijke secretaris, waardoor de adviezen goed zijn ingebed in bestuurlijke procedures.

2.3 Kaders

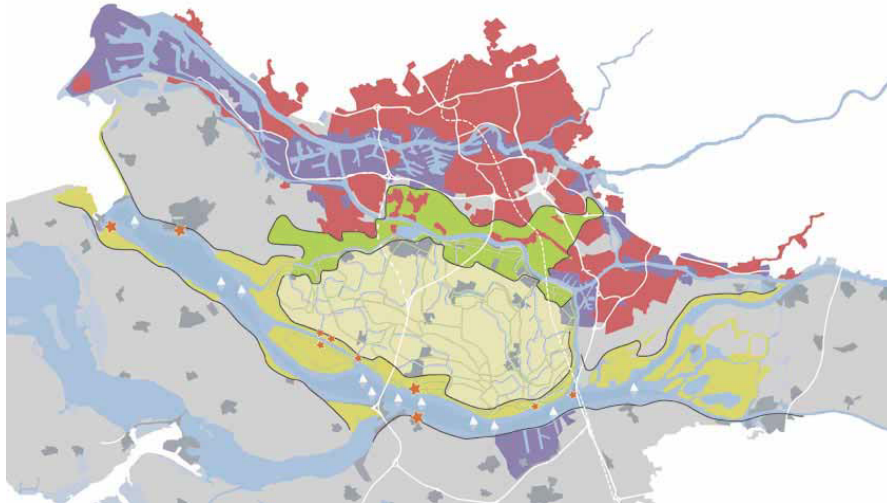
De Structuurvisie als vertrekpunt

Vanuit het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) werken de vijf gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen samen aan een sterkere Hoeksche Waard, nu én in de toekomst. In 2009 is daarom de Structuurvisie Hoeksche Waard vastgesteld met als doel de gelijktijdige versterking van de ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en economische vitaliteit van Nationaal landschap Hoeksche Waard.

In de Structuurvisie zijn de kernkwaliteiten van de Hoeksche waard geconcretiseerd door een zevental kwaliteitskaders dat de ijkpunten vormen voor de uitwerking en de toetsing van ruimtelijke plannen.

- De Hoeksche Waard is één en ondeelbaar;
- De regio kiest voor duurzame ontwikkeling;
- Er wordt primair gebouwd voor de eigen woon- en werkbehoeften van de regio, maar een bovenregionale opgave wordt niet uitgesloten als die bijdraagt aan de kwaliteit van het nationaal landschap;
- Uitgangspunt is de versterking van de leefbaarheid, economische vitaliteit en de ruimtelijke kwaliteit van de regio;
- De kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap zijn leidend voor ruimtelijke ontwikkeling;
- Goede infrastructuur is een voorwaarde voor de ruimtelijke ontwikkeling;
- Maatwerk is nodig bij de inpassing van nieuwe ontwikkelingen, daarvoor is de opgestelde kwaliteitsonderzoek leidend. De ruimtelijke agenda in de Structuurvisie is een eerste ruimtelijke vertaling van de vastgestelde kwaliteitskaders. De Hoeksche Waard kiest voor robuuste kreek, groene dijken, duurzame landbouw, leefbare dorpen, vitale economie, integrale ontwikkeling van de Noordrand en Zuidrand aan de Delta en voor een samenhangend wegennet.

In het spoor van de kwaliteitsborging is het Kwaliteitsteam aangesteld voor het bevorderen, stimuleren en bewaken van de ruimtelijke kwaliteit zoals die in de Structuurvisie is omschreven.

regionale positionering van de Hoeksche Waard –

Provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit

De provincie heeft de Visie Ruimte en Mobiliteit, de Verordening Ruimte 2014, het Programma Ruimte, en het Programma Mobiliteit in 2014 vastgesteld.

De provincie zet in op een betere, gebiedsgerichte verweving van de verschillende ‘klassieke’ functies in de groene ruimte (landbouw, natuur, recreatie, water, cultuurhistorie) en een betere relatie tussen stad en land. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten zoveel mogelijk bijdragen aan instandhouding en versterking van de gebiedskenmerken en de ruimtelijke kwaliteit. Ook aan transformaties in de groene ruimte worden eisen met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit gesteld. Instandhouding en versterking van de ruimtelijke kwaliteit kan via de gebiedsprofielen voor de gehele provincie een gebiedsspecifieke invulling krijgen.

De visie erfgoed en ruimte (2011) geeft aan hoe het rijk het onroerend cultureel erfgoed borgt in de ruimtelijke ordening, welke prioriteiten het kabinet daarbij stelt en hoe het wil samenwerken met private en publieke partijen. De visie is complementair aan de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Er worden vijf prioritaire opgaven in geformuleerd. Een daarvan is ‘Levend Landschap’ met als doel het versterken van de synergie tussen erfgoed, economie en ecologie. Het richt zich o.a. op de uitwerking van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en is daarmee mogelijk interessant voor de uitwerking van de Investeringsagenda. De Hoeksche Waard maakt van deze regeling nog geen gebruik.

Meerjarenprogramma SOHW 2015-2018; Vitale dorpen in een dynamisch landschap

Het meerjarenprogramma laat een omslag zien in de bestuurswijze van de samenwerkende gemeenten, minder initiërend en meer faciliterend. Dat is van invloed op de wijze van advisering van het kwaliteitsteam, waarover in paragraaf 5, ‘Ambitie voor 2015’ later meer.

Het kwaliteitsteam richt zich in hoofdzaak op de tweede pijler van het meerjaren plan, ‘Ontwikkeling van het Ommeland’. De doelstelling van die pijler luidt: ‘De unieke cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke waarden alsmede de innovatie van de landbouw vormen een sterk gegeven in de Hoeksche Waard. Kwaliteiten die bescherming behoeven en die verder kunnen worden benut in het kader van de bevordering van de vitaliteit in de Hoeksche Waard en het versterken van de positie van de regio. Daarom is gekozen voor het onderbrengen van een aantal activiteiten binnen deze pijler die in belangrijke mate kunnen bijdragen aan deze doelstellingen. Onderscheiden worden innovatie landbouw in een duurzaam landschap, gebiedsontwikkeling en recreatieve netwerken.’

Inzet Ontwikkeling van het Ommeland

- **De Hoeksche Waard op het gebied van innovatieve landbouw in een duurzaam landschap doorontwikkelen.**
- **Verkennen van de mogelijkheden op het gebied van biomassa en bio-based economy.**

- **Het doorontwikkelen en versterken van de biodiversiteit**
- **Het faciliteren en stimuleren van waardenketens en binnen de waardenketens opgenomen (met name recreatieve) initiatieven. Integratie van ontwikkelingen in Noord- en Zuidrand wordt actief nagestreefd.**
- **Behouden en uitbreiden van de recreatieve netwerken binnen en buiten de Hoeksche Waard**
- **Partijen in het Platform Recreatie en Toerisme faciliteren met het opzetten van nieuwe recreatieve- en culturele arrangementen**

3. Recente ontwikkelingen

3.1 Overdracht toetsing ruimtelijke kwaliteit van provincie naar de regio

In november heeft de provincie een brief aan de deelnemers aan de Bestuurlijke Tafel Ruimte Hoeksche Waard gestuurd, over de wens vanuit de regio om de toetsing van ruimtelijke kwaliteit over te dragen aan de kwaliteitsadviseur ruimtelijke kwaliteit Hoeksche Waard. In die brief staat onder meer het volgende :

‘Tijdens de Bestuurlijke Tafel Ruimte van januari 2015 is gesproken over de rol van het kwaliteitsteam in de Hoeksche Waard in relatie tot toetsing van ruimtelijke kwaliteit bij de provincie Zuid-Holland.

Afgesproken is dat onderzocht wordt of ruimtelijke kwaliteit meer kan worden neergelegd bij de regio.’

‘De provincie streeft ernaar dat het ruimtelijk kwaliteitsbeleid en de daarbij behorende werkwijze steeds meer gemeengoed wordt. Dat betekent ook dat gemeenten steeds meer hun eigen verantwoordelijkheid nemen waar het ruimtelijke kwaliteit betreft, en dat daarmee de (adviserende)rol van de provincie geleidelijk kleiner kan worden. Dat sluit aan bij de wens van de gemeenten in de Hoeksche Waard. In zijn algemeenheid ligt het voor de hand dat dit overgangsproces bij kleine plannen sneller kan verlopen dan bij grote plannen, waar de impact groter is en meestal ook provinciale belangen in het geding zijn.’

‘In de Hoeksche Waard vervult het Kwaliteitsteam een adviserende rol mbt ruimtelijke kwaliteit.’

‘In het bovengenoemde overgangsproces (en daarna) kan het Kwaliteitsteam een belangrijke rol spelen. Waar in zijn algemeenheid in het tempo van overdracht onderscheid wordt gemaakt tussen kleinere en grotere plannen, zou dat onderscheid in de Hoeksche Waard mogelijk niet of minder gemaakt behoeven te worden.

Voorgesteld wordt met elkaar een overgangsperiode in te gaan, waarin geleidelijk de verantwoordelijkheid voor ruimtelijke kwaliteit meer aan de gemeenten/regio wordt overgelaten. Daarbij is het aan de gemeenten/het SOHW voor welke plannen zij het Kwaliteitsteam inschakelen. Voorwaarde van de zijde van de provincie is dat plannen aantoonbaar blijven passen in het ruimtelijk kwaliteitsbeleid van de provincie, en dat daarvoor het beschikbare instrumentarium wordt benut.’

3.2 Toekomst nationale landschappen

In dat licht is het advies dat het college van Rijksadviseurs in november uitbracht aan het IPO (InterProvinciaal Overleg) over de toekomst van de nationale landschappen interessant en relevant. In het advies wordt onder meer het volgende gesteld:

‘Het verweesde landschap.

Het rijk heeft het nationaal landschap te vondeling gelegd. Ze stopte haar beleid zonder de overdracht aan de provincies te regelen. Een quick-scan maakte duidelijk dat de noodzaak van een samenhangende benadering van de nationale landschappen door de aanpak van provincies niet wordt gedekt.

Kans: van behoud naar ontwikkeling ruimtelijke kwaliteit.

De in ontwikkeling zijnde Omgevingswet biedt kansen voor een heldere doeltreffende landschapsbenadering. In de provincies is de ontwikkeling waar te nemen, dat er van op behoud gericht ruimtelijke beleid er meer aandacht is voor ruimtelijke kwaliteit. Daarbij zijn de aspecten:

- *beschrijving en waardering van de kernkwaliteiten van het landschap*
- *een kader hoe om te gaan met deze kernkwaliteiten*
- *een voorgeschreven procesgang.*

Als goed voorbeeld wordt de provincie Zuid-Holland genoemd.

Provincies zijn ontstemd over het Rijk, dat zijn visie beperkt tot economische motieven. Er zijn nu opgaven, die juist een expliciet landschappelijke benadering vragen, zoals windparken en agrarische schaalvergroting, dijkverzwaring, en leegkomende agrarische erven.

Advies rijksadviseurs:

- 1. Er is nu een mogelijkheid om tot een gedeelde visie te komen over landschapsbeleid tussen rijk en provincies: gebruik de Nationale Omgevingsagenda en Omgevingsvisie.*
- 2. De factor landschap speelt niet langer de rol van hindernis of beperkende voorwaarde, maar meer: op welke ruimtelijke principes en kernmerken kan worden voortgebouwd.*
- 3. Ontwikkel een zorgvuldige procesgang, waarmee kan worden aangestuurd op landschappelijke kwaliteit.*
- 4. Breng nu een visie op de toekomst van het landschap in verband met energietransitie, landbouwbeleid e.d.*

Voor de Hoeksche Waard ligt hier dus een kans om in 2016 dit met de provincie te werken aan de overdracht van de toetsing van ruimtelijk kwaliteit, op basis de instrumentarium dat al door de provincie is ontwikkeld – de gebiedsprofielen, de ruimtelijke kwaliteitskaart - ten aanzien van de kernwaarden van het (voormalige) nationale landschap en daarmee de dynamiek en vitaliteit van het nationale landschap veilig te stellen. Waar het het komende jaar om zal gaan is om samen met de provincie een procesgang te ontwikkelen om dit vorm en inhoud te geven.'

4. Evaluatie advisering 2015 – 'Ontwikkeling van het Ommeland'

4.1 Gebiedsontwikkeling

Uitgangspunt voor de advisering voor 2015 was om ons te richten op de pijler 'Ontwikkeling van het Ommeland' van het Meerjarenprogramma 2015-2018. In het jaarplan voor 2015 was de ambitie geformuleerd om te adviseren bij gebiedsontwikkeling nieuwe stijl.

Het belangrijkste project dat zich daarvoor aandienende kwam voort uit de 'Hoeksche Waardenmakerij' : De gebiedsagenda voor de Hoeksche Waard West (Spuiomding), een initiatief van een aantal lokale partijen, het Havenbedrijf en het Wereld Natuur Fonds. Het gaat om het combineren van een aantal initiatieven in het kader van de waardeketen 'Stromenland' tot een integrale gebiedsagenda. De voorzitter van het kwaliteitsteam dacht in de maandelijkse vergaderingen van het 'petit comité' mee over de aanpak en de ruimtelijke thematiek van de Agenda.

Een belangrijk onderdeel van het proces werd gevormd door de ronde tafels, waar de initiatiefnemers hun plannen onderling uitwisselden. Vanuit de TU-Delft werd dit begeleid met de 'kaarttafel', waarop de initiatieven op kaart werden gezet en zo gekeken kon worden naar ruimtelijke samenhang en mogelijke meerwaarde. Een andere schakel in het ruimtelijke begeleiding van het proces werd gevormd door de inzet van de landschapsarchitecte ir. Janneke van Bergen (atelier 1:1) op basis van een budget dat door de TU-Delft beschikbaar werd gesteld werd in het kader van de valorisatie van hun eerdere studie naar 'Integrated Planning and Design in the Delta'¹. Zij maakte een kaart waarin zij de initiatieven in hun ruimtelijke samenhang liet zien. Deze kaart werd ook bij de Landschapstafel Haringvliet gebruikt. Zij tekende ook een aantal toekomstige ontwikkelingen op het vlak van zoetwaterbeheer, waterveiligheid en landschaps/landbouwontwikkeling, waardoor het mogelijk was om de toekomstwaarde van de initiatieven i.r.t. lange termijn ontwikkelingen te zien. Ook liet zij zien hoe de initiatieven zich verhouden tot bestaande kernen, bedrijvigheid en toeristische attracties. Dit ontwerponderzoek heeft zij gebundeld in het rapport: 'Hoeksche Waard West – gebiedsstudie integrale Deltaontwikkeling Haringvliet/Spuiomding'.

Het kwaliteitsteam had zich voorgenomen om te adviseren over de totstandkoming van integrale, Hoeksche Waard brede waardeketens op basis van een combinatie van het Masterplan Noordrand en de Hoeksche Waardenmakerij. Dat proces is uiteindelijk in december 2015 in gang gezet door de aftrap voor de waardeketens van de 'Noordrand'.

Met het 'Inspiratiekader voor streekeigen bouwen' wilde het kwaliteitsteam inspelen op de nieuwe gebiedsontwikkeling en deze verder uitwerken als kennisdocument en werkwijze voor het verbinden van lokaal initiatief met de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap. Voor 2015 werd ingezet op twee pilots. Na verkennende gesprekken met een aantal gemeenten is dat niet doorgegaan – de

¹ € 30.000,- excl. BTW

gemeenten hebben over de plannen (glas voor glas, wonen voor glas o.a) uiteindelijk met provincie overlegd de ruimtelijke inpassing.

4.2 Activiteiten

Hieronder een aantal ad hoc activiteiten van de voorzitter het afgelopen jaar, o.a. met de bedoeling om de zichtbaarheid van het kwaliteitsteam te vergroten.

- voorzitter workshop polder Buitenzomerlanden
- pitch bij bijeenkomst maatschappelijk middenveld – bestuur met in de pitch de vraag naar eigenaarschap bij gebiedsontwikkeling i.r.t. overzicht en effect op bestaande netwerken en lange termijn beleid
- presentatie inzet kwaliteitsteam bij ambtelijk overleg ruimte – goed bezocht
- lezing Dorp, Stad en Land
- PFO, behandeling jaarverslag
- Lezing bij de Rotary
- 'oefening' met provincie met gebiedsprofielen (voorloper advisering i.p.v. provincie?)
- Landschapstafel Haringvliet
- een excursie naar de Beemster en de Stelling van Amsterdam in Noord Holland (beide werelderfgoed) om er inspiratie op te doen en ter ondersteuning van de gebiedsontwikkeling nieuwe stijl.

4.3 Individuele adviesaanvraag

Buiten de opdracht van het SOHW aan het Kwaliteitsteam vallen de adviesaanvragen van individuele gemeenten over eigen opgaven met grensoverstijgende of voorbeeldstellend karakter. De eerste concrete adviesvraag kwam van de gemeente Korendijk en betrof een advies over de voorkeurslocaties voor de plaatsing van windturbines, volgens de 'Brede MER windenergie Korendijk' waartoe de gemeente opdracht gaf. De advisering van het kwaliteitsteam richtte zich op de ruimtelijke aspecten van de plaatsing van de turbines en kreeg door de schaal van de turbines daardoor een regionaal karakter.

5. Conclusies en aanbevelingen

Gebiedsontwikkeling

De gebiedsontwikkeling komt goed van de grond. Kenmerk is de bottom up benadering en de terughoudende, faciliterende rol van de overheid. Met het Havenbedrijf en het Wereld Natuur Fonds heeft de gebiedsontwikkeling professionele partijen aan boord. Door toeval kwam er via de TU-Delft een budget beschikbaar om de Hoeksche Waard West door een landschapsarchitecte te laten begeleiden met ontwerponderzoek, onder aansturing van de voorzitter van het kwaliteitsteam. De toegevoegde waarde uit zich in het visualiseren van de ruimtelijke samenhang, het afzetten van de korte termijn initiatieven tegen de lange termijn en tegen de beleidsdoelen van de (samenwerkende) gemeenten . Ook de relatie van nieuwe initiatieven met het bestaande wordt inzichtelijk.

Voor een effectieve planontwikkeling en beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit is dit inzicht onontbeerlijk. Het kwaliteitsteam wil graag met het PFO naar manieren zoeken om deze inzet voor gebiedsontwikkeling in de Noordrand voort te zetten.

Advies windenergie

Het advies aan de gemeente Korendijk over de MER voor de opstelling van windturbines heeft veel waardering gekregen, met name door de opgebouwde redeneerlijn. Tegelijk kan gesteld worden dat het advies eigenlijk te laat in het proces is ingebracht om effectief te kunnen zijn en dat de plaatsing van turbines door de grote schaal om een regionale aanpak vraagt. Uit deze ervaring kan lering getrokken worden om komende grote programma's, zoals energietransitie, vroegtijdig op de regionale schaal ruimtelijk te onderzoeken.

Excursie kwaliteitsteam

De excursie was een oogopener, het levert een andere kijk op mogelijkheden voor uitbreiding van bedrijven in beschermd landschap en voor hergebruik van forten (cultureel erfgoed). Het laat ook zien wat daarbij komt kijken om de ruimtelijke kwaliteit bij deze ingrijpende transformaties te borgen. Het kwaliteitsteam wil dit jaar meer op excursie gaan, vooraan in processen, ter inspiratie om te zien wat

er mogelijk is. In lijn met de gebiedsontwikkeling wil het team dit samen doen met betrokken initiatiefnemers, instellingen, bestuurders en ambtenaren.

6. Jaarplan 2016 – advies in beweging

6.1 Toetsing ruimtelijke kwaliteit namens provincie

2016 zal in het teken staan van de overdracht van de toetsing van ruimtelijke kwaliteit van de provincie naar het kwaliteitsteam. De kaders zijn er al van de kant van de provincie. Het kwaliteitsteam is qua samenstelling en werkwijze al ingesteld op de advisering, zoals in het vorige jaarplan uiteen is gezet n.a.v. het onderzoek naar Kwaliteitsteams in Nederland: 'Q-factor – ruimtelijk kwaliteitsteams in Nederland'

'Aan het Kwaliteitsteam Hoeksche Waard wordt de hoge Q-factor toegekend, omdat het, (...) "naast de stedenbouwkundige kwaliteitsadviseur, bestaat uit deskundigen van maatschappelijke organisaties in het gebied die over een grote mate van gebiedskennis beschikken, waarbij de onafhankelijkheid gewaarborgd is omdat leden die adviseren over een bepaald project, niet als belanghebbende kunnen participeren in hetzelfde project. De werkwijze is vastgelegd in een reglement van orde.(...)". De samenstelling en organisatie wordt als voorbeeld gezien voor de manier waar op kwaliteitsteams toegevoegde waarde hebben voor een faciliterende overheid: transparantie, maatschappelijke inbedding en professionaliteit.'

De aandacht zal uitgaan naar de procesgang, zoals geadviseerd door het College van Rijksadviseurs. Het ligt voor de hand om met een aantal pilots te oefenen. Om welke projecten gaat het? In welk planstadium? Met welke inzet? Deze kunnen als opmaat dienen voor het verder brengen van het Inspiratiekader.

Uitgangspunt voor provincie is dat plannen blijven passen in het ruimtelijk kwaliteitsbeleid van de provincie, zoals de gebiedsprofielen, de ruimtelijke kwaliteitskaart en de SER ladder voor duurzame ontwikkeling.

Alle partijen moeten een duidelijk beeld hebben bij kwaliteitsadvisering. Voor wat betreft het kwaliteitsteam kan dit aan de hand van al eerder uitgebrachte adviezen, de jaarverslagen en het jaarprogramma 2016, alsook het rapport 'de Q-factor'.

Voorgesteld wordt om als kick off in februari een bijeenkomst te organiseren met de provincie (met hun provinciale adviseur?), het kwaliteitsteam en de ambtelijke projectleider(s) van SOHW. Mogelijk kan Dorp, Stad en Land meedoen, vanuit de keten van ruimtelijke kwaliteitszorg.

Belangrijke vaag zal zijn hoe de overdracht van het ambtelijke, provinciale advies zich verhoudt tot de onafhankelijkheid van het kwaliteitsteam, dat gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt aan het PFO. Ook het reglement zal waarschijnlijk aangepast moeten worden op deze nieuwe rol.

6.2. Waardenketens: Gebiedsontwikkeling noord-en zuidrand

De gebiedsontwikkeling van de Noordrand heeft op december 2015 een aanvang genomen. De voorzitter van het kwaliteitsteam heeft zitting in het gebiedsteam. Voor de noordrand van de Hoeksche Waard is een masterplan opgesteld. Dit masterplan is bedoeld om een stevig landschappelijk raamwerk te bieden voor de –stedelijke- ontwikkelingen in het gebied. Een voorwaarde die in het plan is gesteld is behoud en versterking van de unieke identiteit en vitaliteit van de dorpen. Er ligt dus een goede basis voor de ruimtelijke kwaliteit.

Aandachtspunt is de mogelijkheid om ontwerponderzoek in te zetten bij de kwaliteitsbeoordelingen en planbegeleiding, zoals in de conclusies en aanbevelingen hierboven aangegeven. Ruimtelijke kwaliteit vraagt om ontwerpend onderzoek, om te zien wat het effect is van alle losse plannen samen en of er meerwaarde gehaald kan worden, ook door versnippering tegen te gaan. Er is aandacht nodig voor de relatie met bestaande landschappelijke structuren – wordt daarop voortgebouwd, zoals het College van Rijksadviseurs adviseert? Hoe verhouden de particulieren initiatieven zich tot lange termijn beleidsplannen? En hoe kan een nieuwe impuls het bestaande maximaal versterken? Zijn partijen bereid om daarin te investeren?

De gebiedsontwikkeling Hoeksche Waard West vindt in 2016 zijn vervolg, met het uitwerken van de Gebiedsagenda. De voorzitter van het kwaliteitsteam zal zitting blijven nemen in het 'petite comité' om de plannen te begeleiden. Een aandachtspunt bij beide projecten is hoe de provincie te betrekken bij de advisering van het kwaliteitsteam.

6.3 Advisering Uitvoeringsprogramma SOHW 2015-2018 – Programma 2016

In het programma 2016 ligt de nadruk bij het kwaliteitsteam op de advisering over bij de verdere ontwikkeling van waardenketens en het geven van ruimtelijke kwaliteitsadviezen aan gemeenten. Dat

laatste zal in de context van de beoogde overdracht van de toetsing van de provincie naar het kwaliteitsteam SOHW gebeuren, over het eerste is hierboven al het een en ander gezegd.

Het kwaliteitsteam richt zich op pijler 2 'Ontwikkeling van het Ommeland', op projecten met raakvlakken met de kernwaarden van de Hoeksche Waard op het vlak van ruimtelijke kwaliteit.

Bij die onderwerpen gaat het om verschillende graden van betrokkenheid:

- De Hoeksche Boer maakt 't Waard – geïnformeerd zijn; mogelijk adviseren bij landschappelijke veranderingen
- Energie en klimaat – advisering over ruimtelijke kwaliteit bij uitwerking uitvoeringsprogramma energievisie
- Landschapstafel duurzame landbouw - advisering ruimtelijke kwaliteit in uitvoeringsprogramma
- Landschapstafel recreatie en groen - advisering ruimtelijke kwaliteit in uitvoeringsprogramma -
- Uitbreiding wandelroute netwerk – advies ruimtelijke inpassing en verknoping
- Huisvesting statushouders – ruimtelijke mogelijkheden van tijdelijke huisvesting i.r.t. bestaande wijken /dorpen/voorzieningen/ routing etc.

6.4 Salons: Agenderende en opiniërende discussies

Een aantal onderwerpen in het Programma 2016 ontstijgt het concrete uitvoeringsniveau. Ze hebben raakvlakken met de ruimtelijke kwaliteit, maar die zijn nog niet benoemd. Het kwaliteitsteam wil graag de (bestuurlijke) reflectie daarover organiseren in de vorm van salons - kleinschalige, informele opiniërende en agenderende bijeenkomsten. De voorzitter van het kwaliteitsteam brengt graag haar ervaring op dat vlak in stelling.

Het gaat om de volgende onderwerpen:

- In pijler 3, 'Bestuur en beleidsafstemming' zit de start van een zeer belangrijk document op het vlak van ruimtelijke ordening, de Omgevingsagenda. Er is in rap tempo een aantal vernieuwende planprocessen in de Hoeksche Waard in gang gezet, de waardenketens. Zij lopen vooruit op de nieuwe Omgevingsagenda. In de nieuwe Omgevingsagenda en de Omgevingswet in 2018 zal de verhouding tussen overheid en particulier initiatief centraal staan. Voor ruimtelijke kwaliteit is de vraag wie zich daarvoor verantwoordelijk voelt en maakt en hoe partijen daarin samenwerken. Het advies van het College van Rijksadviseurs voor de nationale landschappen sorteert daar op voor. Hoe gaat de Hoeksche Waard daarmee om? Het kwaliteitsteam denkt graag mee over de wijze waarop ruimtelijke kwaliteit meespeelt in de toekomstige dynamiek van het waardevolle landschap van de Hoeksche Waard

Tegelijk doen zich de komende tijd nieuwe, grote opgaven voor. In het programma 2016 zijn er al twee opgenomen :

- In pijler 1, 'Wonen en zorg' wordt gerept van de opvang van statushouders. Inmiddels is er ook sprake van de (crisis)opvang van vluchtelingen. Heeft de opvang van asielzoekers en vluchtelingen (als tijdelijk gebruik) ruimtelijke consequenties? Betekent het en impuls voor voorzieningen, voor routing, hergebruik van gebouwen, voor vrije tijdsbesteding? Met andere woorden, (hoe) wordt gebruik gemaakt van bestaande ruimtelijke structuren?
- In pijler 3, 'Bestuur en beleidsafstemming' wordt gesproken van Energie en Klimaat – de Energievisie. Klimaat(doelen) en energietransitie hebben een effect op de omgeving. Afhankelijk van het ambitieniveau van de Energievisie zullen die effecten groot of klein zijn en spelen ze op korte of lange termijn. De opgaven spelen zowel op een regionaal als op een lokaal niveau. Wat zijn de ruimtelijke gevolgen voor de Hoeksche Waard? De voorzitter van het Kwaliteitsteam heeft de afgelopen twee jaar als jurylid en als ateliermeester de Eo Wijers prijsvraag - de belangrijkste landelijke prijsvraag op het vlak van regionaal ontwerp - over regionale energietransitie begeleid. Zij stelt deze ervaring en kennis graag ter beschikking voor de Hoeksche Waard, bijvoorbeeld in de vorm van een salon rond dit onderwerp of door mee te kijken naar de Energievisie.

5.6 Excursies

Het kwaliteitsteam wil, in lijn met de aanbevelingen, het komende jaar minstens twee keer op excursie met het PFO, ambtenaren ruimte en projectleiders, plus ondernemers en instellingen. Het kan dan gaan om het bezoeken van projecten in het kader van de Hoeksche Waard West, de Noordrand, of de

excursie als opmaat naar salons rond de Energievisie of de opvang van statushouders en vluchtelingen.

Bijlage 1: samenstelling kwaliteitsteam

Leden

- Henk van den Berg – Coop Duurzaam HoekscheWaard
- Dick Bussing – Hoekschewaards Landschap
- Raymond van Galen – Ondernemersvereniging Hoeksche Waard
- Jos Gevers – Streekcommissie Hoeksche Waard
- Leen de Geus
- Aad Klompe – H-Wodka
- Adrie Konijnendijk – Streekcommissie Hoeksche Waard
- Basjan Niemansverdriet - LTO Noord
- Jan Prince – Hoekschewaards Landschap
- Jeroen Ras – Erfgoedkoepel Hoeksche Waard
- Willy Spaan – Erfgoedkoepel Hoeksche Waard
- Janneke Zevenbergen – Stichting Rietgors

De leden van het kwaliteitsteam leveren een bijdrage op grond van hun specifieke gebiedskennis en op individuele, onafhankelijke basis. Het advies is niet bindend voor of namens hun organisatie.

Voorzitter

Ir. Miranda Reitsma

Secretaris namens SOHW

Jaap Groeneweg